



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Natura & Varietate Proprietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

e. *Cum Ecclesia cit. n. 3.* Unde hac in re, an unus sufficiat, vel plures, & quot actus ad comparandam quasi possessionem exigantur, arbitrio iudicis relinquendum, cum *cit. Panormit. n. 24. censet cit. Menoch. n. 21.*

35. Possessionem rerum quarumcunque, tam Civilem, quam Naturalem, possessoris morte naturali amitti, pater; cum illæ à defuncto, neque corpore, neque animo detineantur. A vivente autem earum possessio aliter amittitur, si is velit: aliter, si is sit invictus.

36. Volens enim rerum, tam mobilium, quam immobilium, possessionem amittit non tantum corpore & animo simul: sed etiam animo solo: etsi iste solus non sufficiat ad rem comparandam, *l. Possideri cit. §. 6.* ut, si antiquus possessor, in fundo alteri donato manens, constituat, se eum in posterum non suum, sed alienum v.g. donatarii, nomine possidere, *l. Si quis vi 17. in fine. ff. de Acquir. poss.* Neque huic textui adversatur *l. Quemadmodum §. ff. eadem Rubr. corporis & animi actus factis clarè requirens*; quia cum illo facile conciliatur, si de possessionis amissione corporis actu, v.g. egressu ex fundo, inchoata intelligatur; nisi enim ad hunc accedat possessionis amittende animus, in ejus amissione præcipue spectandus, possessio retinebitur: etiamsi, cum ejus dimissio ab animo inchoatur, possessionis amissionem non moretur; quod eam amittens rei corpore insista, *Glossa in cit. §. 6. V. Animo solo, Perez in C. de Acquir. poss. n. 25. & Bruneman in l. Quemadmodum cit. n. 2.*

37. Invitus autem, uti & ignorans, aliter mobilium, aliter immobilium possessionem, amittit; illorum enim, sive mobilium naturalem & civilem possessionem amittit, cum res est extra ejus potestatem; quod ab alio sublata, per fraudem tanquam

contractata, extra custodiam posita & deperdita, *l. Possideri cit. §. 13. Et l. Rem, qua nobis 15. l. Si id 25. Et l. Si rem 47. ff. de Acquir. poss. aut fugâ subdûta sit.* Sed hoc postremum in brutis animalibus; redeundi consuetudinem non habentibus; non etiam in servis & ancillis procedit; cum istorum possessio civilis retineatur, donec ab alio occupentur, *l. 1. §. 14. ff. ibid.* vel diu pro liberis se gesserint, *l. Possideri cit. §. 10. cit. Molina disp. 15. n. 7. & Haunold. n. 245.* Istorum autem, sive immobilium, v.g. domus, aut fundi possessio amittitur Imprimis, violentâ domini dejectione, vel ejus absentis & reverâ exclusione: si eam recuperandi animum deposuerit, vel; quod accedere non ausus, vel, cum accederet, repulsam passus sit, *l. Possideri cit. §. 8. l. Clam 6. §. 1. l. Et si 7. l. Si id 25. §. 2. ff. de Acquir. poss.* Deinde fluminis aut maris inundatione tam diu permanente, ut emerisio & recuperatio probabilis non sit, *l. cit. §. 17. cit. Molina n. 5. Perez n. 26. & Haunold. n. 242. ita §. 17. cit. cum l. Qui universas 30. §. 3. ff. ibid. conciliantes.*

ARTICULUS III.

De Natura & varietate Proprietatis.

SUMMARIUM.

39. Proprietatis nomen varia:
40. Hic denotat id, super quo iudicium Petitorio contenditur.
41. Et I. quidem Dominium:
42. Quod est Libera facultas disponendi.
43. De re corporali:
44. Nisi quid lege prohibeatur.
45. Dominium aliud Plenum, aliud non Plenum;

46. Et hoc Directum, aut Utile est.
 47. II. Quodcumque jus in re.
 48. III. Essam jus ad rem.

39. **P**roprietatis etiam vocabulò in Jure non idem semper: sed aliquando, licet minus propriè, ipsamet res denotatur, l. Locum 17. §. 2. ff. de Usufructu & l. Interdictum 2. §. 2. ff. de Interdictis; hòc enim sensu Proprietatis dominum dicimus eum, ad quem rei dominium, usufructu detractò, redit, Gonzalez in c. 1. n. 8. aliquando ejus rei dominium solummodo directum, & ab utili distinctum significatur arg. l. Si extraneo 46. pr. ff. de Usufructu & l. fin. ff. de Superficie. aliquando eò rei dominium plenum venit, ut l. Si procurator 13. pr. ff. de Acquir. rer. dom. & alibi non infrequenter. Quam vel domini generatim accepti significationem ad hanc Rubricam ei tribuit Panormit. in c. 1. n. 2. Sed ex subiectis textibus c. Cum Ecclesia 3. c. Cum super 4. c. Cum eo 7. & c. fin. satis liquet, Proprietatis nomen eà sumi latius, ut non dominium duntaxat, sed quodcumque jus extra possessionem, super quo judicò Petitorio contendì potest, comprehendat, ut ad hanc Rubric. Vallens. §. 1. n. 2. & Pirrhing pr. observant. Quare
41. Proprietatis nomine hòc locò Imprimis & præcipuè venit rei dominium propriè dictum: quod à Bartolo in l. Si quis vi 17. §. 1. ff. de Acquir. possess. n. 4. & JCT. is aliis, eum secutis, generatim
42. dicitur Jus seu facultas perfectè disponendi de re corporali tanquam sua, nisi quid lege prohibeatur. De Corporali, inquit Bartolus. Neque id malè; quia dominium caput à naturali possessione, secundum Nervam JCT. um l. 1. §. 1. ff. de Acquir. poss. quæ rerum duntaxat corporali, non etiam incorporali est, l. Possideri 3. pr. ff. Rubr. cit. Rerum itaque

incorporalium, ut servitutum, jurium colligendi, præsentandi, decimandi, beneficii Ecclesiastici &c. sicut non vera, sed quasi possessio, l. Si quis diuturnò 10. ff. de Servit. vind. & c. Cum Ecclesia 3. junctà Glossà V. Quasi possessionem, hìc. sic non dominium præsens, sed latius acceptum, seu quasi dominium dari, cum laudato Bartolo adstruit Cuiacius Lib. 10. Observat. cap. 16. & crebriori calculò consentiunt alii JCT. i est ipsorum non minus, quam aliorum DD. frequenti usu, sicut possessionis, sic & domini nomen rebus etiam incorporalibus accommodetur.

Neque ex verbis, Nisi quid lege prohibeatur, ritè inferitur, quemlibet; quòd, si leges non obstarent, de plerisque rebus disponere liberè posset, rerum plerarumque dominum esse; quia verba illa exaudienda non sunt de lege, dispositionem continente in favorem alterius, habentis jus contrarium, quod ejusmodi dispositioni obstat: sed de ea, quæ in hominè quidem, quem sua prohibitione arctat, de re perfectè disponendi jus supponit, nihilominus tamen, ob privatum ipsiusmet, vel publicum totius communitatis bonum, quasdam dispositiones ei illicitas, quasdam etiam invalidas reddit. Quò modò intellecta definitionis verba & acceptum Legè verbum, sicut non cuivis rerum quarumcumque dominium adstruunt, sic dominium & de re perfectè disponendi jus non diminuunt ei, cujus liberam de re dispositionem impediunt; sic enim Quanto tempore hæres parvulus, sive pupillus est, quoad dispositionis de rebus suis libertatem, hujusmodi lege ademptam, Nihil differt à servo, licet dominus omnium sit, teste Apostolo Galat. cap. 4. V. 1. Simili modò amentis & ebrii dominium præsens eorum dispositio non dimittit, vel tollit; quantumvis de rebus suis disponere non valeant, cum;

¶ ¶ ¶

quod de

quod de iis disponendi facultas per se ipsis competat: tum verò; quòd ipsis ad tempus, aut etiam perpetuò adempta, vel suspensa disponendi facultas alterius cuiuspiam favore non spectet, Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 3. n. 3.* Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 3. n. 9.* Zæsius *in ff. de Adquir. rer. domin. n. 2.* & Haunold, *Tom. 1. de J. & J. Tract. 3. n. 5.*

45. Domini celeberrima divisio est in Plenum & Non-plenum. Plenum sive perfectum, cui præcipue allata definitio congruit, est Jus perfecte disponendi de rei proprietate & emolumentis. Non-plenum, sive imperfectum, est Jus ita disponendi de rei, vel sola proprietate, vel solis emolumentis; sic enim rei feudalis & emphiteuticæ plenum neque ejus proprietarius, neque vasallus, aut emphiteuta: sed tam hi, quam ille non plenum, sive imperfectum tantum ejus dominium habent, Unde hoc sive

46. Non-plenum dominium ulteriori partitione à Bartolo *l. cit. n. 5.* & cæteris *JCT.* is aliud Directum, aliud Utile: & illud sive directum habere dicitur, qui solam rei proprietatem sine emolumentis, sive eà utendi & fruendi jure, sicut v.g. in re feudali vel emphiteutica habet dominus directus: istud autem, sive Utile, qui sola emolumentà, sive re, salvâ ejus substantiâ, utendi, fruendi jus habet: sicut in eadem re habent vasallus & emphiteuta, *citt.* Molina *n. 15.* Lessius *n. 5.* Zæsius *n. 5.* & Haunoldus *n. 17.*

Hinc tamen legitime non inferretur equi aut libri commodati plenum dominium non esse penes commodantem; cum enim contractu isto notabile & stabile jus in accipientem non transferatur, rei ad usum sibi concessæ etiam secundum quid dominus propriè dici commodatarius non potest; quia modicum, quod in ea ha-

bet jus quasi pro nihilo reputatur, ut probe notant *citt.* Molina *n. 16.* & Haunold, *n. 18.* ubi uterque agnoscit, licet is, cujus fundo servitus aut census est impositus, plenus ejus dominus nihilominus habeatur, pleniori tamen jure fundi dominum fore, si is omnino liber, nulliq; alteri esset obligatus.

Deinde Proprietatis nomine in præf. sentj Rubrica venit quodcumque Jus in re, ut est dignitas & beneficium quodcumque jurisdictionis, eligendi, conferendi & similia jura, *c. Cum Ecclesia 3. c. Cum super 4. c. Cum olim & c. fin. citt.* uti & ususfructus, usus, habitatio & alia servitutes; nam etiam hujusmodi rerum incorporalium proprietas, & licet juxta antè dicta minus strictum, latius tamen acceptum dominium seu quasi dominium datur, & aperte agnoscitur, *l. Qui ususfructum 3. ff. Si ususfr. pet. & l. Semper 3. §. 3. ff. Quod vi & clami.* Neque id immerito i cum is, cui competunt perinde, ut de re corporali dominus, de ipsis tanquam suis liberè disponendi habeat facultatem, nisi quid lege vel canone prohibeatur: & qui pro ipsis agit, judicio Petitorio ea sibi tanquam proprietario & quasi domino adjudicari petat, Maranta *de Ord. judic. p. 4. dist. 7. n. 1.* & Vallensis *citt. num. 2.*

Demum eodem nomine hic venit ipsum quoque Jus, quod ad Rem vocatur, ut v.g. electus ad Prælaturam, ad aliud beneficium Ecclesiasticum presentatus, ad rem sibi venditam, sed necdum traditam emptor habet; cum ad nos pertinere & quodammodo proprium videatur, in quo solummodo jus ad rem, sive quorum nomine actionem habemus, ut ex *l. Bonorum 9. in fine. ff. de V. S.* notat Wisenbach ad *l. Verbum 81. ff. eadem Rubr.* & judicium, quò Personali actione instituta ad electionis

electionis confirmationem in beneficio, ad rei nobis venditæ traditionem agimus. Petitorium nuncupetur à Maranta & Valensi n. 1. & 2. cit.

ARTICULUS IV.

De Acquisitione Proprietatis.

SUMMARIUM.

49. Jure Gentium Dominium acquiritur I. Nativitate.
 50. II. Captivitate rerum,
 51. Et personarum in bello justo.
 52. III. Venatione, Aucupio, Piscatione.
 53. Fera, etiam ab alio vulnerata, est capientis.
 54. Saltem in dubio, an ea vulnerata,
 55. Vel illaqueata sit evasura:
 56. Presertim, si à fundi domino eximatur.
 57. Contra prohibitionem feram in viuario,
 58. (Non in loco publico) capiens, tenetur ad restitutionem,
 59. IV. Inventione rei, qua nullius,
 60. Aut à domino pro derelicta habitata fuit.
 61. Bona vacantia Fisco:
 62. Thesaurus lititis modis in proprio,
 63. Vel in publico fundo repertus inventoris:
 64. In alieno ferè eidem & fundi domino:
 65. Aliquando huic soli:
 66. Illicitis modis inventus, saltem ex parte, Fisco cedit.
 67. Hodie in loco prophano repertum thesaurum,
 68. Metallifodinam &c. ex parte sibi vindicat Princeps.

69. V. Alluvione fluminis, latens incrementum,
 70. (Non partem terra detractam prædio adjicientis.
 71. VI. Insula natiuitate: qua proximiori,
 72. Et aliquando utrique fluminis-ripe cedit.
 73. VII. Accessione alvei à flumine derelicti.
 74. VIII. Specificazione.
 75. IX. Confusione,
 76. X. Permixtione,
 77. XI. Intextura,
 78. XII. Scriptione,
 79. XIII. Pessione.
 80. XIV. Edificatione.
 81. XV. Implantatione,
 82. XVI. Fructuum perceptione.
 83. XVII. Traditione.
 84. Jure Civili & Canonico prodicti acquirendi modi.

Proprietatem strictius acceptam, si 49. ve dominium comparandi modi, alii à Gentium vetustiori & Naturali proximo; alii à Civili & recentiori Jure descendunt, §. Singulorum 11. *Instit. de Rev. divis. Gl. 1. pr. ff. de Acquir. dom. Jure Gentium*, quò rerum, Jure Naturali communium, *can. Jus Naturale 7. dist. 1.* dominia distincta sunt, *l. Ex hoc jure 5. ff. de J. & J.* introducti illius acquirendi modi præcipui sunt
 Primò, Nativitas seu procreatio animalium, §. *Item ea, qua 9. Instit. de Rev. divis. cum*, quæ ex animalibus dominio nostro subjectis nascuntur, Jure Naturali nobis acquirantur, §. *cit. Gl. Item 5. §. 2. ff. de R. V.* uti etiam partus ancillæ; cum, qui ex ista etiam à patre libero procreatus est, ejusdem, cujus mater, domini servituti sit subjectus, §. *Servi 4. Instit. de Jure person.* quia partus
 B b ; ventrem